

MINISTERUL JUSTIȚIEI
AL REPUBLICII MOLDOVA

МИНИСТЕРСТВО ЮСТИЦИИ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

Judecătoria Buiucani
mun. Chișinău

MD 2004 Chișinău, str. M. Viteazul, № 2
tel. (373 22) 29-51-03

Суд Буюкань
мун. Кишинэу

МД 2004 Кишинэу, ул. М. Витязул, № 2
тел. (373 22) 29-51-03

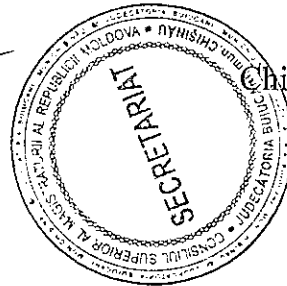
N 53 nr. 3-609/16
22.09.2016

Curtea Constituțională
mun. Chișinău, A. Lăpușneanu 28, MD-2004

Prin încheierea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 19 septembrie 2016 a fost ridicată excepția de neconstituționalitate, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Eduard Varzari, Roman Statnii, Vitalie Gavrilița, Andrei Balan împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Comisia de Licențiere a profesiei de avocat cu privire la contestarea actului administrativ.

Vă remitem pentru examinare sesizarea privind excepția de neconstituționalitate și dosarul civil 3-609/16 pe 148 file.

Judecător

Chisilița Violeta

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA	
INTRARE NR.	<i>1129</i>
<i>22</i>	<i>09</i> 20 <i>16</i>

ÎNCHEIERE

19 septembrie 2016

mun. Chișinău

Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
grefierVioleta Chisilița
Mariana Iepure

examinând în ședință publică problema ridicării excepției de neconstituționalitate, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Eduard Varzari, Roman Statnîi, Vitalie Gavriliță și Andrei Balan împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Comisia de licențiere a profesiei de avocat cu privire la contestarea actului administrativ

c o n s t a t ă

1. La 10 mai 2016, Eduard Varzari și Roman Statnîi au depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Comisia de licențiere a profesiei de avocat cu privire la contestarea actului administrativ.
2. În motivarea acțiunii, reclamanții, Eduard Varzari și Roman Statnîi, au indicat că, la 30 martie 2016, având peste 10 ani vechime în muncă în funcția de procuror, au înaintat în conformitate cu prevederile Legii cu privire la avocatură nr.1260-XV din 19 iulie 2002, câte o cerere Ministerului Justiției privind eliberarea licenței pentru exercitarea profesiei de avocat și au îndeplinit cerințele legale prevăzute de art.21 alin.(1) lit.b), f) și alin.(3) lit.a), b) și art.22 alin.(5) a Legii menționate.
3. La 11 aprilie 2016, Ministerul Justiției urma să le elibereze licența pentru exercitarea profesiei de avocat.
4. Reclamanții au menționat că, la 14 aprilie 2016, Roman Statnîi a recepționat informația Ministerului Justiției nr.04/4887 din 08 aprilie 2016, potrivit căreia, cererea sa a fost remisă pentru examinare conform competenței Comisiei de licențiere a profesiei de avocat, iar Eduard Varzari nu a recepționat informația Ministerului Justiției nici despre admiterea cererii și eliberarea licenței, nici despre refuzul de eliberare a licenței.
5. Reclamanții au comunicat că ulterior, la 03 mai 2016 au aflat despre faptul că prin hotărârea Comisiei de licențiere a profesiei de avocat a Uniunii Avocaților din Republica Moldova din 29 aprilie 2016 nu s-a dat curs cererilor mai multor solicitanți, inclusiv a cererilor depuse de ei, fiindu-le acordat termen de 15 zile calendaristice pentru înlăturarea neajunsurilor – achitarea taxei în cuantumul stabilit prin hotărârea Consiliului Uniunii Avocaților din 01 iulie 2011, atribuție delegată Congresului Avocaților Republicii Moldova din 25 iunie 2011. Prin urmare, s-ar impune prezumția că și cererea lui Eduard Varzari privind eliberarea licenței pentru exercitarea profesiei de avocat a fost remisă, de altfel ilegal, spre examinare potrivit competenței Comisiei de licențiere.
6. Consideră reclamanții că, cererile privind eliberarea licențelor privind exercitarea profesiei de avocat greșit au fost remise Comisiei de licențiere, ori în conformitate cu prevederile art.22 alin.(2) al Legii cu privire la avocatură, licența pentru exercitarea profesiei de avocat se eliberează persoanelor care întrunesc condițiile prevăzute la art.10 alin.(2) al Legii menționate, de Ministerul Justiției în termen de 10 zile de la data depunerii cererii.
7. Cer, Eduard Varzari și Roman Statnîi, obligarea Ministerului Justiției să elibereze lui Eduard Varzari licența pentru exercitarea profesiei de avocat, obligarea Ministerului Justiției să elibereze lui Roman Statnîi licența pentru exercitarea profesiei de avocat și încasarea din contul Ministerului Justiției în beneficiul lor a cheltuielilor de judecată.
8. La 03 iunie 2016, Vitalie Gavriliță s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției privind contestarea actului administrativ prin care a solicitat obligarea

- Ministerului Justiției să elibereze licența pentru exercitarea profesiei de avocat, și încasarea din contul Ministerului Justiției în beneficiul său a cheltuielilor de judecată.
9. Prin încheierea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 15 septembrie 2016 pricina civilă nr. 3-675/16 a fost conexată pentru examinare în aceeași procedură cu pricina civilă nr.3-609/16.
 10. La 19 august 2016, Andrei Balan a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Comisia de licențiere a profesiei de avocat cu privire la contestarea actului administrativ.
 11. Cere, Andrei Balan, obligarea Ministerului Justiției să elibereze licența pentru exercitarea profesiei de avocat, și încasarea din contul Ministerului Justiției în beneficiul său a cheltuielilor de judecată.
 12. Prin încheierea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 19 septembrie 2016 pricina civilă nr. 3-822/16 a fost conexată pentru examinare în aceeași procedură cu pricina civilă nr.3-609/16.
 13. La 15 septembrie 2016, reclamantii Eduard Varzari și Roman Statnii au formulat cererea privind sesizarea Curții Constituționale solicitând verificarea constituționalității art.10 alin.(2) și art.11 al Legii nr.1260 din 19 iulie 2002 cu privire la avocatură prin prisma art. 28, 43 și 54 din Constituția Republicii Moldova și constatarea neconstituționalității sintagmelor „*dacă, în termen de 6 luni după demisia din funcțiile respective*” din art.10 alin.(2) al Legii nr.1260 din 19 iulie 2002 cu privire la avocatură și a sintagmei „*Profesia de avocat este incompatibilă cu:*” din art.11 al aceleiași Legi.
 14. În ședința de judecată, reclamantii Eduard Varzari și Roman Statnii au susținut cererea formulată și au solicitat sesizarea Curții Constituționale în vederea verificării normelor invocate.
 15. Reprezentantul pârâtului, Ministerul Justiției, Iulia Găinaru, în ședința de judecată a solicitat respingerea cererii considerând că temei pentru sesizarea Curții Constituționale nu este.
 16. Audiind participanții la proces, examinând cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate formulată de Eduard Varzari și Roman Statnii, instanța de judecată concluzionează, că cererea este întemeiată și urmează a fi admisă din următoarele considerente.
 17. În conformitate cu art. 12¹ alin. (1) CPC, dacă în procesul judecării pricinii se constată că norma de drept ce urmează a fi aplicată sau care a fost deja aplicată este în contradicție cu prevederile Constituției Republicii Moldova, iar controlul constituționalității actului normativ este de competența Curții Constituționale, instanța de judecată formulează o sesizare a Curții Constituționale pe care o transmite prin intermediul Curții Supreme de Justiție
 18. Prin hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova (excepția de neconstituționalitate), Curtea a hotărât că în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională.
 19. Judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:
 - a. obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;
 - b. excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;
 - c. prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;
 - d. nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.
 20. Verificând exigențele impuse prin hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova, instanța constată că acestea sunt întrunite pe deplin.

21. Instanța de judecată reține că pentru examinarea amplă a tuturor circumstanțelor, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate urmează a fi prezentată Curții Constituționale împreună cu dosarul cauzei.
22. În conformitate cu art. 260 alin. (1) lit. (e) CPC, instanța judecătorească este obligată să suspende procesul în cazul ridicării excepției de neconstituționalitate.
23. Din momentul emiterii de către instanță a încheierii cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate și până la adoptarea hotărârii de către Curtea Constituțională, procedura de examinare a cauzei se suspendă.
24. Din considerentele menționate, în conformitate cu art. 260 alin. (1) lit. e), art. 269-270, art. 423 alin.(2) CPC, instanța de judecată

d i s p u n e

Se ridică excepția de neconstituționalitate la prevederile art.10 alin.(2) și art.11 al Legii nr.1260 din 19 iulie 2002 cu privire la avocatură, la sesizarea formulată de Eduard Varzari și Roman Statnîi, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Eduard Varzari, Roman Statnîi, Vitalie Gavriliță și Andrei Balan împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Comisia de licențiere a profesiei de avocat cu privire la contestarea actului administrativ.

Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate formulată de Eduard Varzari și Roman Statnîi se remite Curții Constituționale împreună cu dosarul cauzei.

Procesul în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Eduard Varzari, Roman Statnîi, Vitalie Gavriliță și Andrei Balan împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Comisia de licențiere a profesiei de avocat cu privire la contestarea actului administrativ, se suspendă până la adoptarea hotărârii de către Curtea Constituțională.

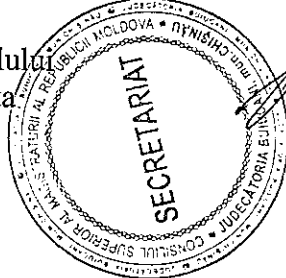
Încheierea nu se supune nici unei căi de atac decât o dată cu fondul cauzei.

Președintele ședinței,
Judecătorul

/semnătura /

Violeta Chisilița

Copia corespunde originalului
Judecător, Violeta Chisilița

JUDECĂTORIA BUTUCANI

Reclamant: Varzar Eduard
str. I. Inculeț 105/2, ap. 6
MD 2015 Chișinău
eduardvarzar@gmail.com
tel: 069167121

Reclamant: Statnii Roman
Bd. Decebal, nr.82, apart.21
MD 2038 Chișinău
tel: 069600720

Pârât: Ministerul Justiției al Republicii Moldova
str. 31 August 1989, nr. 82
MD-2012 Chișinău
secretariat@justice.gov.md
tel: 0 22 23 33 40
fax: 0 22 23 47 97

Intervenient accesoriu: Comisia de licențiere a profesiei de avocat a
Uniunii Avocaților din RM
str. Mitropolit Bănulescu-Bodoni 53A,
MD-2012 Chișinău
Telefon: (+373 22) 226-152
Fax: (+373 22) 226-152
Email: uniunea.avocailor.rm@gmail.com

CERERE

privind admiterea ridicării excepției de neconstituționalitate

Pe rolul instanței se află spre examinare cauza nr.3-609/2016 la cererea lui Varzar Eduard și Statnii Roman către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Comisia de licențiere a profesiei de avocat a Uniunii Avocaților din RM cu privire la contestarea actului administrativ.

La soluționarea litigiului instanța urmează să se pronunțe asupra legalității remiterii spre examinare de către Ministerul Justiției a cererii de eliberare a licenței de avocat către Comisia de licențiere a profesiei de avocat, restituirii fără examinare de către aceasta a cererii, precum și asupra îndeplinirii de către reclamantii a condițiilor legale necesare pentru depunerea cererilor de admitere în profesia de avocat.

Aceste aspecte sunt reglementate inclusiv de prevederile art. 10 alin. (1), (2) și art. 11 alin. (2) ale Legii cu privire la avocatură:

art. 10 alin. (2):

„(2) Sunt scutite de efectuarea stagiului profesional și de examenul de calificare persoanele care dețin titlul de doctor, precum și cele care au cel puțin 10 ani vechime în muncă în funcția de judecător sau procuror dacă, în termen de 6 luni după demisia din funcțiile respective, au solicitat eliberarea licenței pentru exercitarea profesiei de avocat. De aceleași drepturi și în aceleași condiții beneficiază și persoanele care, după demisia din funcția de judecător și procuror, au continuat să activeze în domeniul dreptului.”

art. 11 alin. (1):

„(1) Profesia de avocat este incompatibilă cu:

- a) oricare funcție retribuită, cu excepția funcțiilor legate de activitatea științifică și didactică, precum și de activitatea în calitate de arbitru al judecății arbitrale (arbitrajului);
- b) activitatea de întreprinzător;
- c) activitatea de notar;

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

SESIZARE

PRIVIND EXCEȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
a unor prevederi ale art. 10 și a art. 11 alin. (1) ale Legii cu privire la avocatură

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție

I – AUTORII SESIZĂRII

1. Prenume/Nume: **Eduard Varzar**

Funcția: reclamant

Adresa: str. I. Inculeț 105/2, apart. 6, Chișinău, MD 2025

Telefon: 069167121

Fax:

2. Prenume/Nume: **Roman Statnii**

Funcția: reclamant

Adresa: bd. Decebal, nr.82, apart.21, Chișinău, MD 2038

Telefon: 069600720

Fax:

II – OBIECTUL SESIZĂRII

Obiectul prezentei sesizări îl reprezintă:

Sintagma din prevederea art. 10 alin. (2) al Legii cu privire la avocatură (nr. 1260 – XV din 19.07.2002, în vigoare 12.12.2002), și anume:

„[...] (2) [...] **dacă, în termen de 6 luni după demisia din funcțiile respective [...]**”;

Precum și art. 11 alin. (1) al Legii cu privire la avocatură:

„(1) Profesia de avocat este incompatibilă cu:

- a) oricare funcție retribuită, cu excepția funcțiilor legate de activitatea științifică și didactică, precum și de activitatea în calitate de arbitru al judecării arbitrale (arbitrajului);
- b) activitatea de întreprinzător;
- c) activitatea de notar;
- d) alte activități ce lezează demnitatea și independența profesiei de avocat sau bunele moravuri.”

Aceste prevederi legale contravin următoarelor norme constituționale:

Articolul 28

Viața intimă, familială și privată

„Statul respectă și ocrotește viața intimă, familială și privată.”

Articolul 43

Dreptul la muncă și la protecția muncii

„(1) Orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului.[...]”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor **prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional** și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie **proporțională** cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

III. CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI EXAMINAT DE CĂTRE INSTANȚA DE JUDECATĂ

La 30.03.2016 reclamanții Varzar Eduard și Statnîi Roman, având peste 10 ani vechime în muncă în funcția de procuror, în calitate de persoane care cad sub incidența art.10 alin.(2) din Legea cu privire la avocatură (nr.1260-XV din 19.07.2002), au înaintat Ministrului Justiției câte o cerere privind eliberarea licenței pentru exercitarea profesiei de avocat în temeiul art.22 din Legea cu privire la avocatură.

La 30.03.2016 reclamanții au îndeplinit cerințele legale prevăzute de art. 21 alin.(1) lit. b)- f) și alin(3) lit. a) și b) și art. 22 alin.(5) ale Legii cu privire la avocatură, depunând actele justificative Comisiei de licențiere a profesiei de avocat a Uniunii Avocaților din Republica Moldova și achitând taxa pentru eliberarea licenței în mărime de 450 lei.

Ministrul Justiției urma să elibereze reclamanților Varzar Eduard și Statnîi Roman licența pentru exercitarea profesiei de avocat în termenul de 10 zile prevăzut la art. 22 alin. (2) al Legii cu privire la avocatură.

La 14.04.2016 Statnîi Roman a recepționat informația Ministerului Justiției nr. 04/4887 din 08.04.16, potrivit căreia, în temeiul art. 9 al Legii cu privire la petiționare și art.21 alin.(3) al Legii cu privire la avocatură, cererea reclamantului Statnîi Roman a fost remisă pentru examinare conform competenței Comisiei de licențiere a profesiei de avocat.

Reclamantul Varzar Eduard nu a recepționat nici o informație de la Ministerul Justiției.

La 03.05.2016 reclamanții au aflat că prin Hotărârea Comisiei de licențiere a profesiei de avocat din 29.04.2016 nu s-au dat curs cererilor mai multor solicitanți, inclusiv și cererilor lor. Tuturor solicitanților li s-a acordat termen de 15 zile calendaristice pentru înlăturarea neajunsului – achitarea taxei în cuantumul stabilit prin hotărârea Consiliului Uniunii Avocaților din Republica Moldova din 01.07.2011, atribuție delegată de Congresul Avocaților Republicii Moldova din 25 iunie 2011.

Reclamanții nu au achitat taxa în sumă de 5 000 de lei, considerând-o ilegală, deoarece Legea cu privire la avocatură nu stabilește în sarcina procurorilor și judecătorilor cu vechimea în muncă de peste 10 ani achitarea vreunei taxe către Uniunea Avocaților atunci când solicită eliberarea licenței de avocat.

Prin Hotărârea Comisiei de licențiere a profesiei de avocat din 24.05.2016 cererile reclamanților au fost restituite fără examinare pe motivul neachitării taxei.

După îndeplinirea procedurii prealabile, la 10.05.2016 reclamanții s-au adresat cu o cerere de chemare în judecată către Ministerul Justiției, intervenient accesoriu Comisia de licențiere a profesiei de avocat a Uniunii Avocaților din Republica Moldova pentru a fi constatată ilegalitatea refuzului examinării cererilor reclamanților și eliberării licențelor de avocat.

La soluționarea litigiului instanța urmează să se pronunțe asupra legalității remiterii spre examinare de către Ministerul Justiției a cererii de eliberare a licenței de avocat către Comisia de licențiere a profesiei de avocat, restituirea fără examinare de către aceasta a cererii, precum și îndeplinirea de către reclamanți a condițiilor legale necesare pentru depunerea cererilor de admitere în profesia de avocat.

Aceste aspecte sunt reglementate inclusiv de prevederile art. 10 alin. (1), (2) și art. 11 alin. (2) ale Legii cu privire la avocatură, a căror constituționalitate se solicită a fi verificată, iar relevanța lor este indubitabilă pentru justa soluționare a cauzei.

IV. EXPUNEREA PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

1.

Autorii sesizării apreciază că prevederile art. 10 alin. (1), (2) și art. 11 alin. (2) ale Legii cu privire la avocatură le încalcă dreptul la muncă și la libera alegere a muncii, precum și dreptul la viață privată și de familie.

În plus, art. 10 alin. (2) al Legii cu privire la avocatură creează o situație discriminatorie între persoanele care dețin titlul de doctor și persoanele care judecători sau procurori.

Iar sintagma din art. 11 alin. (1) al Legii cu privire la avocatură: este contrar art. 54 al Constituției, deoarece această normă prin care se aduc anumite restrângeri dreptului constituțional al cetățenilor la muncă, nu este formulată într-o manieră suficient de clară și previzibilă.

2.

Profesia de avocat este una dintre profesiile care are rolul de a participa activ la existența și dezvoltarea statului de drept. Anume datorită acestei mari responsabilități și pentru a asigura o asistență juridică calitativă cetățenilor, legea a impus anumite condiții pentru exercitarea profesiei de avocat.

Caracteristicile generale ale profesiei de avocat, din care rezultă nemijlocit și limitările prevăzute de legiuitor se regăsesc în art. 1 al Legii cu privire la avocatură:

„(1) Profesia de avocat este exercitată de persoane calificate și abilitate, conform legii, să pledeze și să acționeze în numele clienților lor, să practice dreptul, să apară în fața unei instanțe judecătorești sau să consulte și să reprezinte în materie juridică clienții lor.

(2) Profesia de avocat este liberă și independentă, cu organizare și funcționare autonomă, în condițiile prezentei legi și ale statutului profesiei de avocat. Activitatea avocatului nu este activitate de întreprinzător.”

Urmând această ordine de idei, art. 10 alin. (1) al Legii limitează dreptul la muncă stabilind anumite condiții care trebuie să fie îndeplinite de persoanele care pot exercita profesia de avocat:

„(1) Profesia de avocat poate fi exercitată de persoana care are cetățenia Republicii Moldova, are capacitate deplină de exercițiu, are diplomă de licențiat în drept sau echivalentul acesteia, se bucură de o reputație ireproșabilă și a fost admisă în profesia de avocat după susținerea examenului de calificare.”

De asemenea, din conținutul Legii cu privire la avocatură, rezultă că, o persoană, până a ajunge să exercite profesia de avocat, trebuie să parcurgă mai multe etape: efectuarea stagiului profesional, susținerea examenului de calificare, admiterea în profesie, eliberarea licenței de către Ministrul Justiției, depunerea jurământului și înregistrarea unei forme de organizare a activității de avocat.

Aceste limitări au fost stabilite de legiuitor anume pentru ca cetățenii să primească asistență juridică calificată, inerentă statului de drept.

Obligativitatea stagiului profesional trebuie să ofere viitorilor avocați consolidarea cunoștințelor juridice teoretice și pregătirea practică necesară exercitării viitoarei profesii. Iar examenul de calificare are sarcina de a verifica dacă candidații la accederea în profesia de avocat au pregătirea indispensabilă pentru această profesie importantă și responsabilă.

Autorii sesizării nu neagă că restrângerea exercițiului dreptului la muncă prin stabilirea unor condiții specifice accederii în profesia de avocat, care să asigure calificarea profesională și independența viitorilor avocaților este necesară într-o societate democratică.

În privința pregătirii profesionale, dat fiind faptul că profesia de procuror, precum și cea de judecător presupun acumularea unui bagaj de cunoștințe teoretice și practice, legiuitorul a exclus obligativitatea efectuării stagiului profesional și susținerea examenului de calificare pentru aceste două categorii de profesii juridice prin prevederile art. 10 alin. (1) al Legii cu privire la avocatură:

„(1) Profesia de avocat poate fi exercitată de persoana care are cetățenia Republicii Moldova, are capacitate deplină de exercițiu, are diplomă de licențiat în drept sau echivalentul acesteia, se bucură de o reputație ireproșabilă și a fost admisă în profesia de avocat după susținerea examenului de calificare.”

Legiuitorul a considerat că și persoanele care dețin titlul de doctor se bucură de o calificare profesională suficientă pentru a fi eliberați de efectuarea stagiului profesional și a examenului de calificare.

Însă, în conformitate cu art. 10 alin. (2) al Legii cu privire la avocatură pentru procurori și judecători sunt stabilite alte condiții suplimentare pentru a accede în profesia de avocat. Aceștia trebuie:

- a. să aibă o vechime în muncă în funcția de judecător sau procuror de cel puțin 10 ani;
- b. să solicite eliberarea licenței de avocat doar după demisia din funcțiile respective;
- c. să depună cererea de eliberare a licenței de avocat în termen de 6 luni din momentul demisiei.

Condiția enumerată la pct. b contravine art. 28, 43 și 54 din Constituție, deoarece o asemenea restrângere a dreptului la muncă nu este proporțională cu situația care a determinat-o.

Aparent, prin această normă legiuitorul a urmărit să asigure libertatea și independența profesiei de avocat. Dar, așa cum am arătat anterior, eliberarea licenței de avocat de către Ministrul Justiției este doar o etapă care urmează a fi parcursă pentru ca o persoană să exercite profesia de avocat. Urmează ca mai întâi să parcurgă etapele depunerii jurământului și înregistrării unei forme de organizare a activității de avocat.

În același timp, o persoană care a activat deja 10 ani în calitate de procuror sau judecător, este o persoană matură, cu anumite necesități de ordin financiar, ce pot fi acoperite de acesta doar dacă lucrează. Iar în cazul în care persoana respectivă are întemeiată o familie, asigurarea stabilității financiare este de o importanță majoră și asigură exercitarea unor drepturi constituționale nu doar pentru sine, ci și pentru membrii familiei.

Dreptul la viață intimă, familială și privată și dreptul la muncă (libera alegere a muncii) sunt garantate atât de Constituție, cât și de art. 8 CEDO.

Astfel, un procuror sau un judecător, sunt obligați prin lege de a-și da demisia din funcție, adică să se expună pe sine și eventual membrii familiilor unor riscuri de natură financiară în primul rând (însă riscurile nelimitându-se doar la cele de ordin financiar) fără a ști cu certitudine dacă acestora le va fi eliberată licența de avocat.

Considerăm că o asemenea restricționare a drepturilor garantate de art. 28 și 34 ale Constituției este neproporțională cu situația care a determinat-o, și anume asigurarea libertății și independenței profesiei de avocat.

În cauza *Mateescu v. România (CEDO, nr. 1944/10 din 14.01.2014)*, CEDO a stabilit că interzicerea unui medic de a practica simultan și profesia de avocat, invocând necesitatea asigurării independenței avocatului, reprezintă o restrângere care nu servește unui interes public și, în orice caz, nu era nici necesară într-o societate democratică, nici proporțională.

Relevantă pentru situația judecătorilor și procurorilor cu o vechime în muncă de cel puțin 10 ani Curtea a mai reținut că:

„26. Curtea reiterează, în primul rând, ca obiectul art. 8 este în principal acela de a proteja persoanele particulare împotriva ingerinței arbitrare a autorităților publice, obligând statul să se abțină de la asemenea ingerințe. Într-un astfel de context, trebuie să se țină seama de justul echilibrul care trebuie păstrat între interesul general și interesele persoanei în cauză. Marja de

apreciere a statului este mai amplă în cazul în care se impune păstrarea unui echilibru just între interese private și publice concurente sau între diverse drepturi prevăzute de Convenție [a se vedea, între multe alte hotărâri, Evans împotriva Regatului Unit (MC), nr. 6.339/05, pct. 77, CEDO 2007-I].

27.[...] cu toate acestea, având în vedere faptul că nu a renunțat la practicarea medicinei, Baroul a refuzat să îi permită exercitarea profesiei de avocat, considerând ca cele două profesii sunt incompatibile.

28. O astfel de ingerință încalcă art. 8 din Convenție dacă nu poate fi justificată, în temeiul art. 8 § 2, ca fiind „prevăzută de lege”, urmărind unul sau mai multe dintre scopurile legitime enumerate în dispoziția respectivă, și ca fiind „necesară într-o societate democratică” pentru îndeplinirea scopului sau scopurilor respective.”

Această decizie a Curții este semnificativă pentru procurorii și judecătorii care doresc să acceadă în profesia de avocat, deoarece aduce o nouă viziune asupra asigurării independenței profesiei de avocat.

Impunerea restricției ca o persoană care exercită profesia de avocat să nu exercite simultan și profesia de procuror și judecător este justificată pentru asigurarea bunei funcționări a justiției. Și profesiile de procuror și judecător sunt supuse anumitor incompatibilități pentru atingerea acestui scop.

Însă art. 10 alin. (2) al Legii cu privire la avocatură impune această limitare la o etapă în care candidatul nu are încă certitudinea obținerii calității de avocat, precum și a perioadei de timp care ar putea curge până la eventuala eliberare a licenței și parcurgerii etapelor depunerii jurământului și înregistrării formei de activitate.

Această restricționare prematură la etapa depunerii cererii de eliberare a licenței de avocat nu poate fi justificată prin necesitatea asigurării independenței profesiei de avocat într-o societate democratică, care are la temelie responsabilitatea fiecărui cetățean și în care și progresul tehnologic oferă suficiente posibilități ca autoritățile abilitate să supravegheze înlăturarea incompatibilităților la o etapă în care procurorul sau judecătorul să aibă certitudinea obținerii dreptului de exercitare a profesiei de avocat. Spre exemplu, o astfel de etapă ar putea fi cea a depunerii jurământului.

3.

Art. 54 alin. (2) al Constituției stabilește că restrângerea drepturilor și libertăților constituționale trebuie să fie prevăzută de lege și să corespundă normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional. O astfel de normă o constituie și principiul egalității și nediscriminării.

Așa cum am indicat în Capitolul 2, eliberarea judecătorilor, procurorilor și persoanele care dețin titlul de doctor de efectuarea stagiului profesional și susținerea examenului de calificare se datorează cunoștințelor juridice și experienței pe care aceștia le dețin. Acestea au fost obținute în virtutea activității profesionale în domeniul juridic a fiecărei categorii sus-menționate.

Însă față de procurori și judecători legiuitorul a dispus o condiție suplimentară: faptul că cererea de eliberare a licenței trebuie depusă în termenul de 6 luni din momentul demisiei. Un astfel de termen de 6 luni nu este aplicat persoanelor care dețin titlul de doctor.

Dat fiind faptul că tot la art. 10 alin. (2) este stabilit și că „de aceleași drepturi și în aceleași condiții beneficiază și persoanele care, după demisia din funcția de judecător și procuror, au continuat să activeze în domeniul dreptului.”, rezultă că scopul acestei prevederi este ca solicitanții să aibă la momentul primirii licenței de avocat suficiente cunoștințe juridice.

Deținerea titlului de doctor nu garantează și actualitatea cunoștințelor juridice a persoanei respective. Or, deținerea titlului de doctor nu obligă persoana respectivă să activeze cel puțin în calitate de cadru didactic sau să fie implicată în activitatea științifică în vederea păstrării, actualizării și dezvoltării cunoștințelor sale juridice ori menținerea titlului de doctor.

În aceste circumstanțe, este discriminatorie impunerea suplimentară a termenului de 6 luni pentru procurori și judecători, în scopul asigurării actualității cunoștințelor lor juridice, în circumstanțele în care persoanelor care dețin titlul de doctor nu le sunt impuse astfel de condiții.

4.

În privința art. 11 al Legii cu privire la avocatură, care stabilește incompatibilitățile cu profesia de avocat, adică restrângerilor ale drepturilor garantate de art. 23 și 43 ale Constituției, autorii excepției consideră că această normă nu corespunde exigențelor art. 54 ale Constituției.

Orice restrângere trebuie să fie prevăzută de lege. Legalitatea presupune și ca un text legal să fie clar și previzibil. Art. 11 alin. (1) al Legii cu privire la avocatură începe cu sintagma „Profesia de avocat este incompatibilă cu: [...]”.

Din prevederile Legii cu privire la avocatură nu este clar care anume este momentul când o persoană a acces în profesia de avocat și când anume îi sunt impuse incompatibilitățile: la momentul depunerii cererii de eliberare a licenței de avocat de către Ministrul Justiției, la momentul depunerii jurământului, înregistrării formei de activitate sau după finalizarea acestora și începutul exercitării efective a profesiei de avocat.

Sintagma „profesia de avocat” este de o natură multă prea abstractă pentru a oferi unei persoane certitudinea determinării momentului când anume urmează a fi înlăturate incompatibilitățile enumerate la art. 11 al Legii cu privire la avocatură. Însăși legiuitorul utilizează în textul legii cu privire la avocatură alternativ sintagmele „profesia de avocat”, „activitatea de avocat” sau „exercitarea profesiei de avocat”.

Astfel, și art. 11 al Legii cu privire la avocatură contravine art. 54 al Constituției.

V – CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

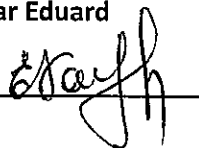
1. Exercițarea controlului constituționalității sintagmei „dacă, în termen de 6 luni după demisia din funcțiile respective [...]”; din prevederea art. 10 alin. (2) al Legii cu privire la avocatură (nr. 1260 – XV din 19.07.2002, în vigoare 12.12.2002), și a sintagmei „Profesia de avocat este incompatibilă cu:” din prevederea art. 11 alin. (1) al Legii cu privire la avocatură prin prisma art. 28, 43 și 54 ale Constituției.

2. Constatarea neconstituționalității sintagmei „dacă, în termen de 6 luni după demisia din funcțiile respective [...]”; din prevederea art. 10 alin. (2) al Legii cu privire la avocatură (nr. 1260 – XV din 19.07.2002, în vigoare 12.12.2002), și a sintagmei „Profesia de avocat este incompatibilă cu:” din prevederea art. 11 alin. (1) al Legii cu privire la avocatură.

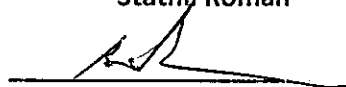
VI - DECLARAȚIA ȘI SEMNATURA

„Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.”

Varzar Eduard

Statnî Roman

Chișinău, 15.09.2016